

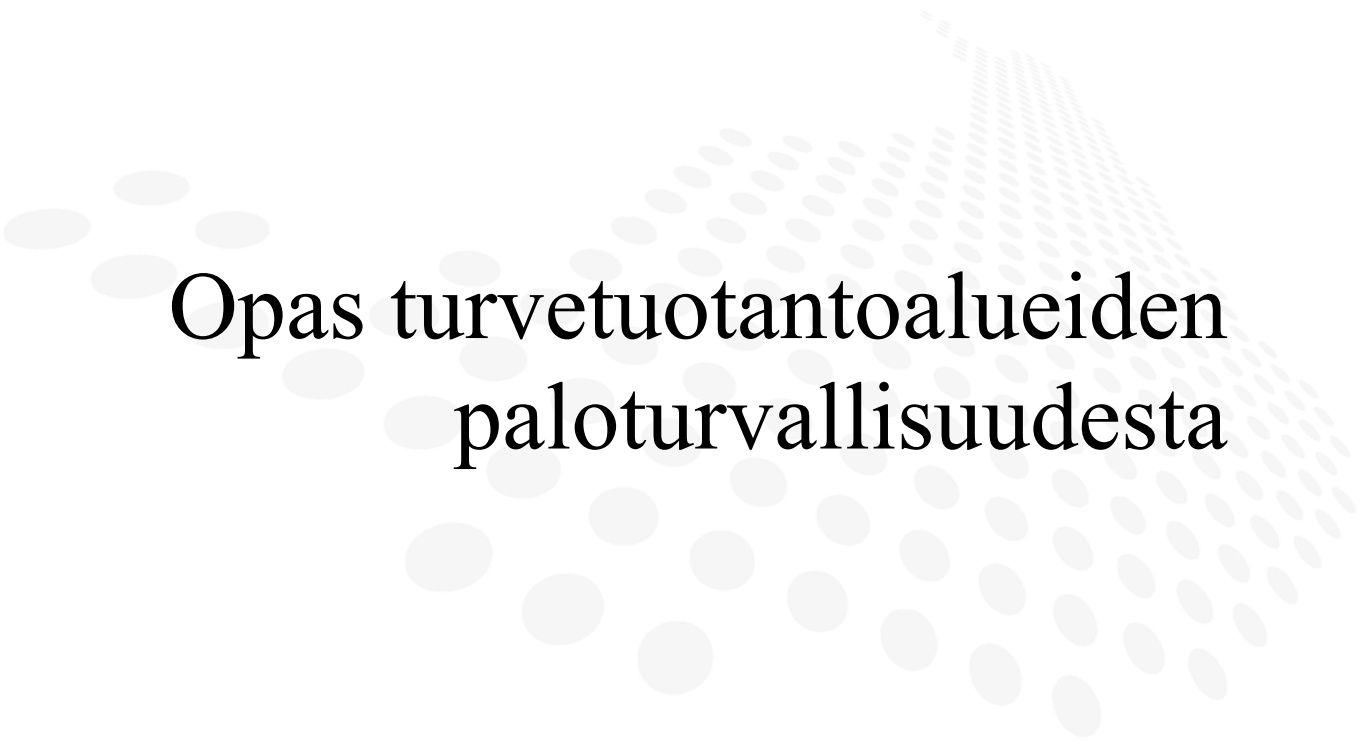
Opas turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta

Sisäinen turvallisuus

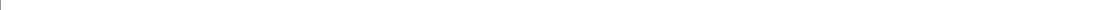
SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA 31/2012

SISÄASIAINMINISTERIÖ
Sisäinen turvallisuus

Opas turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta

Helsinki 2012

Sisäasiainministeriö
Monistamo
Helsinki 2012

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-770-4 (nid.)
ISBN 978-952-491-771-1 (PDF)

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Turveteollisuusliitto ry. paloturvallisuusjaosto		Julkaisun laji Opas	
		Toimeksiantaja Sisäasiainministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Opas turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Tähän oppaaseen on koottu hyviä käytäntöjä turvetuotantoalueiden paloturvallisuusjärjestelyistä. Opas on laadittu yhteistyössä turvetuotantoalan edustajien, aluehallintoviranomaisten sekä pelastuslaitosten edustajien kanssa. Opasta sovelletaan suunniteltaessa ja toteutettaessa turvetuotantoalueiden paloturvallisuusjärjestelyt. Oppaan tarkoituksena on antaa turvetuotantoalueen haltijalle ja toiminnanharjoittajalle suunnittelu- ja toimintaohjeita paloturvalliseen työskentelyyn turvetuotantoalueella. Lisäksi oppaassa on hyödyllistä tietoa pelastuslaitoksille. Opas valmisteltiin turveteollisuusliitto ry:n paloturvallisuusjaostossa, johon kuului seuraavat edustajat: Ilkka Heikkilä / Juha Koskiniemi, Vapo Oy, pj. Pentti Kurttila, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto Kari Kuosmanen, Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos Antti-Jussi Isotalo, Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos Juha Knuutinen, Kuopion Energia Oy Arto Lehtosaari, Turveruukki Oy Harri Heinola, Harri Heinola Oy Hannu Salo, TTL (siht.) Rami Ruuska, sisäasiainministeriö (jaoston ulkopuolinen jäsen). Työryhmän luovuttaman luonnoksen pohjalta ohje saatettiin lopulliseen muotoonsa virkatyönä sisäasiainministeriön pelastusosastolla. Opas on käsitelty sisäasiainministeriön pelastusosaston johtoryhmässä ja oppaan luonnos on ollut lausuntokierroksella ennen julkaisua.			
Avainsanat (asiasanat) Pelastustoimi, metsäpalot.			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-771-1 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäasiainministeriön julkaisut 31/2012		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-770-4
Kokonaissivumäärä 18	Kieli Suomi	Hinta 20 € + alv	Luottamuksellisuus Julkinen
Jakaja Sisäasiainministeriö		Kustantaja/julkaisija Sisäasiainministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Torvindustriförbundet rf, brandsäkerhetssektionen	Typ av publikation Handbok		
	Uppdragsgivare Inrikesministeriet		
	Datum för tillsättandet av organet		
Publikation (även den finska titeln) Handbok om brandsäkerhet på torvutvinningsområdena			
Publikationens delar			
<p>Referat</p> <p>I denna handbok har man samlat god praxis när det gäller brandsäkerhetsarrangemangen på torvutvinningsområdena. Handboken har utarbetats i samarbete mellan representanter för torvutvinningssektorn, regionförvaltningsmyndigheter och representanter för räddningsverken. Handboken ska tillämpas vid planering och genomförande av brandsäkerhetsarrangemang på torvutvinningsområdena.</p> <p>Syftet med handboken är att ge torvutvinningsområdets innehavare och verksamhetsidkare planerings- och verksamhetsanvisningar för brandsäkert arbete på torvproduktionsområdet. I handboken finns dessutom nyttig information för räddningsverken.</p> <p>Handboken utarbetades av Torvindustriförbundet rf:s brandsäkerhetssektion som bestod av följande representanter:</p> <p>Ilkka Heikkilä / Juha Koskiniemi, Vapo Oy, ordförande Pentti Kurttila, Regionförvaltningsverket i Norra Finland Kari Kuosmanen, Oulu-Koillismaa räddningsverk Antti-Jussi Isotalo, Södra Österbottens räddningsverk Juha Knuutinen, Kuopion Energia Oy Arto Lehtosaari, Turveruukki Oy Harri Heinola, Harri Heinola Oy Hannu Salo, TTL (sekreterare) Rami Ruuska, inrikesministeriet (medlem utanför sektionen)</p> <p>Arbetet med handboken slutfördes som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet utgående från det utkast som lämnats av arbetsgruppen. Handboken har behandlats i styrgruppen för inrikesministeriets räddningsavdelning och utkastet till handbok var ute på remiss innan handboken publicerades.</p>			
Nyckelord Räddningsväsendet, skogsbränder			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-771-1 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 31/2012		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-770-4
Sidoantal 18	Språk Finska	Pris 20 € + moms	Sekretessgrad offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Sisällys

1 Sääöstäusta	3
2 Turvetuotantoalueiden luokitus	4
3 Turvetuotantoalueen perustaminen.....	4
4 Turvetuotantoalueen yleisjärjestelyt.....	5
4.1 Suojavyöhykkeet.....	5
4.2 Tiestö ja osoite	5
4.3 Kieltoaulut.....	6
5 Sammutusvesi.....	6
6 Aumojen, palavien nesteiden varastojen ja koneiden sijaintipaikat.....	7
6.1 Aumojen sijainti	7
6.2 Palavien nesteiden varastot	7
6.3 Työ- ja vetokoneiden seisontapaikat.....	7
7 Turvetuotantoalueen pelastussuunnitelma.....	8
7.1 Pelastussuunnitelman laatiminen ja laatija	8
7.2 Pelastussuunnitelman sisältö.....	9
8 Turvetuotantoalueella työskentelevän koulutus	9
9 Turvetuotannon keskeyttäminen	10
10 Koneiden puhdistus-, huolto- ja korjaustoiminta	10
11 Sammutuskalusto.....	10
11.1 Alkusammutuskalusto	11
11.2 Muu sammutuskalusto	11
12 Yleinen toimintavelvollisuus ja hälyttäminen	13
13 Vartiointi.....	13
13.1 Tulipalon jälkeinen vartiointi.....	14
13.2 Syttymän jälkeinen vartiointi	14
13.3 Työnaikainen vartiointi	14
13.4 Tuotantoseisokin aikainen vartiointi.....	14

14 Pelastuslaitoksen valvontatehtävä	14
14.1 Palotarkastus	15
14.2 Palotarkastuskäsitteet	16

Liite

Liite 1: Turvetuotantoalueen pelastussuunnitelman sisältö

1 Sääöstäusta

Tämä opas turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta sisältää ohjeita turvetuotantoa harjoittavalle yritykselle, yhteisölle tai yksityiselle henkilölle ja turvetuotantoalueella kunnostus-, nosto- ja lastaustyötä suorittaville sekä ohjeita työ- ja vetokoneiden korjaustöiden suorittamiseen paloturvallisesti tuotantoalueella.

Pelastuslaissa (379/2011) säädetään velvoitteita omistajalle, haltijalle ja toiminnanharjoittajalle. Tässä oppaassa omistajalla tarkoitetaan turvetuotantoalueen maapohjan omistavaa yksityistä henkilöä, yritystä tai muuta yhteisöä. Haltijalla tarkoitetaan turvetuottajaa tai yksityistä henkilöä, joka harjoittaa turvetuotantoa. Toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan tuotantoalueella työskentelevää urakoitsijaa, josta käytetään sopimuksissa nimeä kokonaisurakoitsija ja jolla voi olla palveluksessaan aliurakoitsijoita.

Taulukko 1 Pelastuslain ja aikaisemmin yleisesti käytettyjä käsitteitä

Pelastuslain 14 § mukainen termi	Omistaja= Tuotantoalueen maapohjan omistava taho tai tahot	Haltija= yritys tai yksityinen henkilö, joka vastaa turpeen tuottamisesta omalla tai vuokraamallaan alueella	Toiminnanharjoittaja= tuotantoalueella toimiva kokonaisurakoitsija, joka on sopimussuhteessa haltijaan.
Aikaisemmin käytetty vastaava termi	Tuotantoalueen maapohjan omistaja	Vastuullinen toiminnanharjoittaja. Tuottaja	Urakoitsija

Pelastuslaitoksen on valvottava alueellaan pelastuslain 2 ja 3 luvun sääösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävien edellyttämiä toimenpiteitä. (Pelastuslaki 78 §)

Pelastuslain luvussa 2 on säädetty yleisestä toimintavelvollisuudesta, huolellisuusvelvollisuudesta, varovaisuudesta tulen käsittelyssä, avotulen sytyttämiskiellosta, kulotuksesta ja ilmoitusvelvollisuudesta. Luvussa 3 on säädetty toiminnanharjoittajan sekä kohteen omistajan ja haltijan velvollisuuksista.

Turvetuotantoa koskevat luvun 3 säädökset laitteiden kunnossapidosta (12 §), omatoimisesta varautumisesta (14 §), pelastussuunnitelmasta (15 §) ja turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta (22 §).

Lisäksi pelastuslain 40 §:ssä on säädetty kohteen omistajan velvollisuudesta huolehtia tulipalon jälkiraivauksesta ja -vartioinnista.

Pelastuslain 14 §:n mukaan rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä. Lisäksi on varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa, varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät. On myös ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi. Säädos koskee myös muualla kuin rakennuksessa harjoitettavaa toimintaa. Pelastussuunnitelmasta säädetään pelastuslain 15 §:ssä ja velvollisuus laatia pelastussuunnitelma turvetuotantoalueille on säädetty valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta 1 §:ssä.

Pelastuslain 22 §:n mukaan turvetuotannossa tulee palovaaran vuoksi kiinnittää erityistä huomiota tulipalon ehkäisemiseen. Turvetuotanto on keskeytettävä, jos tulipalon vaara on ilmeinen tuulen tai muun syyn johdosta.

2 Turvetuotantoalueiden luokitus

Hyväksi havaitun käytännön mukaan turvetuotantoalueet jaetaan yhtenäiseksi katsottavan tuotantoalan (TA) mukaan viiteen luokkaan. Luokitus määräytyy kulloinkin tuotannossa olevan pinta-alan mukaisesti.

Taulukko 2 Turvetuotantoalueiden luokitus

Luokka	Tuotantoalan (TA) pinta-ala hehtaareissa
I	$TA \geq 250$ ha
II	$150 \leq TA < 250$ ha
III	$70 \leq TA < 150$ ha
IV	$10 \leq TA < 70$ ha
V	$TA < 10$ ha

3 Turvetuotantoalueen perustaminen

Turvetuotantoalueen perustamisesta ilmoitetaan kirjallisesti alueen pelastusviranomaiselle viimeistään siinä vaiheessa, kun tuotantoalue on saanut lainvoimaisen ympäristöluvan tai kun tuotantoalueesta on tehty ilmoitus ympäristösuojeluviranomaiselle.

Ilmoitukseen sisällytetään yhteystiedot tuotantoalueen haltijasta sekä tiedot siitä mihin, milloin ja kuinka suuri tuotantoalue perustetaan. Perustamisilmoitukseen liitetään mitataavan 1:20 000 ja 1:200 000 kartat alueesta sekä koordinaatit.

Koordinaatistona suositellaan käytettäväksi nykyisin Suomessa pelastustoimessa käytössä olevaa EUREF-FIN koordinaatistoa, joka on ETRS89-koordinaattijärjestelmän suomalainen realisaatio. Paikantaminen riittävällä tarkkuudella tehdään ilmoittamalla tukikohdan koordinaatit esimerkiksi WGS84-järjestelmän mukaiset asteet ja minuutit. Minuutit merkitään kolmen desimaalin tarkkuudella (esimerkiksi N 62° 33.452', E 22° 10.357').

4 Turvetuotantoalueen yleisjärjestelyt

Turvetuotantoalueen suunnittelussa ja yleisjärjestelyissä otetaan huomioon tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisemiseen, rajaamiseen ja tulipalojen sammuttamiseen liittyvät näkökohdat.

4.1 Suojavyöhykkeet

Sammutuksen turvaamiseksi suurten yhtenäiseksi katsottavien suoalueiden tuotantoalueet rajataan pienemmiksi lohkoiksi ojien avulla, kulkuväylillä tai suojavyöhykkeillä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tulipalon leviämisen estämiseen läheisille asutusalueille.

Suojavyöhykkeiden tarkoituksena on hidastaa ja rajoittaa tulipalon etenemistä. Suojavyöhykkeinä voidaan pitää:

- reheviä kulkuväylien vierialueita,
- reunaojien ulkopuolisia lehtipuuvaltaisia alueita,
- luontaisia lohkojen välisiä karikoita,
- tuotannosta poisjääneitä viheralueita sekä
- isohkoja lohko-, veto-, reuna- ja eristysojien tasattuja penkereitä.

4.2 Tiestö ja osoite

Sekaannusten välttämiseksi tuotantoalueelle johtaville teille annetaan virallinen nimi (kunnan haja-asutusalueen tien nimi). Tämä virallinen tien nimi merkitään alueelle johtaviin tienviitoihin. Myös pelastussuunnitelmassa käytetään virallista tien nimeä tuotantoalueen osoitteena.

Turvetuotantoalueen tiestö suunnitellaan ensisijaisesti tuotannon kannalta. Mahdollisten tulipalojen sattuessa näitä samoja teitä käyttävät paikalle tulevat pelastuslaitosten sammutusyksiköt. Tämän vuoksi tiestön suunnittelussa otetaan huomioon myös niiden soveltuvuus sammutusyksiköiden käytettäväksi (mm. levennykset). Teiden kantavuus on vähintään 25 tonnia, jolloin ne kestävät myös pelastuslaitosten säiliöautokaluston.

Ohitus- ja kääntöpaikkojen sijainti sovitaan pelastuslaitoksen kanssa. Ns. umpiperälle tehdään pelastusajoneuvojen painon kestävä kääntöpaikka tai lenkki.

Turvetuotantoalueelle rakennetaan mahdollisuuksien mukaan kaksi toisistaan erillistä tieyhteyttä eri suunnilta.

4.3 Kieltoaulut

Asiattoman liikenteen estämiseksi turvetuotantoalueelle johtavat tiet suljetaan tarvittaessa ajokieltoimerkein varustetuilla puomein.

Ihmisten asiaton liikkuminen, tupakointi ja avotulen teko kielletään turvetuotantoalueilla kieltoimerkein. Kieltoimerkit sijoitetaan turvetuotantoalueille johtavien teiden varteen.

5 Sammutusvesi

Pelastussuunnitelmaan merkitään turvetuotantoalueelta tai sen lähialueelta vähintään yksi ehtymätön vesilähde. Ehtymätön vesilähde on luonnonvesilähde, josta saadaan tuotantokauden aikana vettä kaikissa olosuhteissa. Ehtymätön vesilähde osoitetaan hyvien tieyhteyksien varrelta, jotta siitä saadaan vettä raskaalla ajoneuvokalustolla.

Ehtymättömien vesilähteiden lisäksi turvetuotantoalueelle rakennetaan sammutusvesialtaita. Taulukossa 3 on mainittu suositeltavat sammutusvesialtaiden vähimmäismäärät.

Taulukko 3 Sammutusvesialtaat

TURVETUOTANTO-ALUEEN LUOKKA	SAMMUTUSVESIALTAIDEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ	VÄHIMMÄISMÄÄRÄN LISÄKSI
I TA ≥ 250 ha	16 kpl	Jokaista alkavaa luokan alarajan ylittävää 40 hehtaaria kohden yksi allas
II 150 ≤ TA < 250 ha	11 kpl	Jokaista alkavaa luokan alarajan ylittävää 20 hehtaaria kohden yksi allas
III 70 ≤ TA < 150 ha	7 kpl	Jokaista alkavaa luokan alarajan ylittävää 20 hehtaaria kohden yksi allas
IV 10 ≤ TA < 70 ha	1 kpl	Jokaista alkavaa luokan alarajan ylittävää 10 hehtaaria kohden yksi allas
V TA < 10 ha	1 kpl vähintään 2,5 m ³ liikuttava vesisäiliö	Voidaan korvata kahdella sammutusvesialtaalla

Sammutusvesialtaat pyritään tekemään sellaiseen paikkaan, että niistä on saatavilla sammutusvettä koko tuotantokauden ajan. Osa sammutusvesialtaista sijoitetaan mahdol-

lisuuksien mukaan lähelle turveaamaa. Sammutusvesialtaiden suositeltava tilavuus on vähintään 50 m³. Altaat puhdistetaan tarvittaessa.

Maastossa sammutusvesialtaat merkitään halkaisijaltaan vähintään 500-600 mm:n valkoisella pyöreällä merkillä, joka on vähintään 1,5 metrin korkeudella maasta.

Sammutusvesialtaille johtaville sammutuskaluston kuljetusreiteille rakennetaan tarvittavat rummut ja sillat. Pumppauskalustoa varten sammutusvesialtaille rakennetaan kivennäismaa-alusta.

Helikopterisammutukseen soveltuvien sammutusvesilähteiden käytön ratkaisee ilma-aluksen päällikkö. Pelastuslaitosten sammutusvesisuunnitelmasta säädetään pelastuslain 30 §:ssä.

6 Aumojen, palavien nesteiden varastojen ja koneiden sijaintipaikat

Turvetuotantoalueella sijaitsevien aumojen, palavien nesteiden varastojen ja vetokoneiden sijaintipaikkoihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta niissä sattunut palo ei leviäisi laajalle.

6.1 Aumojen sijainti

Turveaumojen palot ovat yleisempiä kuin turvekenttäpalot. Tämän vuoksi kiinnitetään erityistä huomiota aumojen sijoittamiseen, perustamiseen ja tekemiseen turvetuotantoalueella.

6.2 Palavien nesteiden varastot

Palavien nesteiden varastoalueet päällystetään kivennäismaalla niissä olevan suuren palokuorman ja syttymisherkkyuden vuoksi, eikä varastoja saa sijoittaa aumojen välittömään läheisyyteen. Palavien nesteiden varastoinnissa tulee säädösten lisäksi huomioida myös paikalliset ympäristönsuojelumääräykset.

6.3 Työ- ja vetokoneiden seisontapaikat

Työ- ja vetokoneiden seisontapaikat sijoitetaan riittävän etäälle palavien nesteiden varastoista ja aumoista.

Seisontapaikoilla varataan riittävästi tilaa koneille, etteivät ne mahdollisesti syttyessään sytytä toisia koneita, palavien nesteiden varastoja tai aumoja.

Koneiden seisontapaikat päällystetään kivennäismaalla vetokoneiden suuren palokuorman ja syttymisherkkyyden vuoksi.

7 Turvetuotantoalueen pelastussuunnitelma

Turvetuotantoalue on tavanomaista vaativampi kohde henkilö- ja paloturvallisuudelle. Turvetuotantoalueen ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat. Valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta 1 §:n 16 kohdan mukaan turvetuotantoalueille on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastuslain 14 §:n mukaan turvetuotantoalueen haltijan ja toiminnanharjoittajan on osaltaan:

1. ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä;
2. varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa;
3. varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät;
4. ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

7.1 Pelastussuunnitelman laatiminen ja laatija

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa turvetuotantoalueen haltija. Pelastuslaitos antaa neuvontaa pelastussuunnitelman laadinnassa.

Pelastussuunnitelma laaditaan jo tuotantoalueen kunnostusvaiheessa. Pelastussuunnitelmaa täydennetään ennen tuotannon aloittamista.

Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla. Suunnitelma tarkistetaan vuosittain ennen tuotantokauden alkua ja aina, kun alueen järjestelyissä tapahtuu merkittäviä muutoksia. Suunnitelman muutoksista ilmoitetaan aina pelastuslaitokselle ja siitä tiedotetaan tarvittavalla tavalla työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon.

Pelastussuunnitelma karttoineen toimitetaan pelastuslaitokselle ensisijaisesti sähköisessä muodossa. Kartat voi toimittaa paperiversiona.

7.2 Pelastussuunnitelman sisältö

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä, rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä ja mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Sisältövaatimuksen lisäksi pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon tilapäinen käyttötavan muutos. Tilapäisellä käyttötavanmuutoksella tarkoitetaan esimerkiksi muun bioenergian raaka-aineen varastointia tuotantoalueella.

Esimerkki turvetuotantoalueen pelastussuunnitelman sisällöstä on esitetty tämän oppaan liitteessä 1.

8 Turvetuotantoalueella työskentelevän koulutus

Turvetuotantoalueella tulee kiinnittää erityistä huomiota tulipalon ehkäisemiseen. Paloturvallisuuden kannalta oikeat työtavat opetetaan jokaiselle turvetuotantoalueella työskentelevälle ennen työskentelyn aloittamista vuosittain järjestettävässä työmaakohtaisessa koulutustilaisuudessa. Tässä tilaisuudessa henkilöstölle järjestetään kertauskoulutus alkusammutuksesta sekä kyseessä olevan tuotantoalueen sammutuskalustosta. Koulutus koskee kaikkia työntekijöitä. Koulutuksen järjestämisestä vastaa tuotantoalueen haltija työturvallisuuslain velvoittamana. Koulutukseen osallistuneista pidetään kirjaa.

Tuotantoalueella työskenteleville koulutetaan vähintään seuraavat asiat:

- pelastuslain luvun 2 velvollisuudet
- sääolosuhteiden erityisesti tuulen aiheuttamat riskit
- eri tuotantovaiheissa aiheutuvat riskit
- turvalliset työtavat eri työvaiheissa
- toiminta syttymien sattuessa
- tilannearvion tekeminen tulipalon sattuessa
- alkusammutustoimenpiteet
- hälytysten tekeminen tuotantoalueella
- hätäilmoituksen tekeminen hätäkeskukseen
- paloa rajoittavat ja muut toimenpiteet ennen pelastuslaitoksen saapumista
- toiminta yhdessä pelastuslaitoksen kanssa
- yhteistoiminta tulipalotilanteissa läheisten tuotantoalueiden kanssa
- vartiointin järjestelyt

9 Turvetuotannon keskeyttäminen

Turvetuotannossa tulee palovaaran vuoksi kiinnittää erityistä huomiota tulipalon ehkäisemiseen. Turvetuotanto on keskeytettävä, jos tulipalon vaara on ilmeinen esimerkiksi tuulen (yli 10 metriä sekunnissa) tai muun syyn johdosta. Muuna syynä voidaan pitää välittömän vaaran uhkaa kuten esim. sotilasräjähteen löytymistä tuotantoalueelta.

10 Koneiden puhdistus-, huolto- ja korjaustoiminta

Turvetuotannossa käytettävät koneet tarkastetaan ennen tuotannon aloittamista. Koneet puhdistetaan vähintään kerran työvuoron aikana ja tarpeen vaatiessa useamminkin.

Työ- ja vetokoneiden korjaukset tehdään korjaustoimintaan varatuilla kivennäispintaisilla paikoilla. Korjaustöissä syntyvien öljyjen ja öljyisten jätteiden käsittely tulee olla asianmukaista.

Mikäli kalustoa korjattaessa joudutaan tekemään tulitöitä, kalusto puhdistetaan ja pestään ennen korjausta. Korjauksen jälkeen kone jäähdytetään huolellisesti. Mikäli koneen korjaus joudutaan pakottavasta syystä tekemään turvekentällä, kenttä kastellaan koneen ympäriltä ja alta. Tämän lisäksi paikalle hankitaan riittävästi sammutuskalustoa ja sammutushenkilökuntaa välittömään toimintavalmiuteen. Turvekentällä tehdyn tulityön jälkeen huolehditaan riittävästä jälkivartiointista.

11 Sammutuskalusto

Turvetuotantoalueet ovat pelastustoiminnan kannalta kohteita, joissa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat henkilö- tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran. Alueen pelastusviranomaisen voi, jos se on välttämätöntä, määrätä toiminnanharjoittajan hankkimaan tarkoituksenmukaista sammutuskalustoa ja muita pelastustyötä helpottavia laitteita tai ryhtymään kohteessa muihin välttämättömiin toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä ihmisten ja omaisuuden turvaamiseksi onnettomuuden varalta (Pelastuslaki 82 §).

Esimerkiksi tuotantoalueen kunnostusvaihe tai kelirikko, jolloin pelastuslaitoksen raskaalla kalustolla ei ole mahdollista päästä tuotantoalueelle, voivat olla peruste asettaa erityisiä turvallisuusvaatimuksia turvetuotantoalueelle ja haltijalle. Tällöin voidaan edellyttää hankittavaksi alueelle esimerkiksi liikuteltava vesisäiliö.

Pelastuslain 12 §:ssä säädetään, että pelastuslaissa tai muissa säädöksissä vaaditut tai viranomaisten määräämät varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti. Tällaisia varusteita ja laitteita turvetuotantoalueella ovat sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto, sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet sekä hälytys- ja muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet.

11.1 Alkusammutuskalusto

Aumaskoneessa, kaivinkoneessa, vetokoneessa tai vetokoneen ja työkoneen muodostamassa kokonaisuudessa tulee vakuutusyhtiöiden suojeluohjeiden mukaan olla 6 kg:n 34A-183BC-luokan käsiammutin (tarkastettava vuosittain), pehmennettyä sammutusvettä vähintään 10 litraa paineistettavassa säiliössä varustettuna sumusuuttimella tai vähintään 40 litraa säiliössä varustettuna sadettajalla, lapio, metallisanko sekä kettinki, hinausvaijeri tai vetoliina. Koneissa voi olla myös kiinteästi asennettu palonsammutusjärjestelmä.

11.2 Muu sammutuskalusto

Turvetuotantoalueella varataan sammutuskalustoa vähintään seuraavien taulukoiden mukaisesti:

Taulukko 4 Sammutuskalusto

Sammutuskalusto	Turvetuotantoalueen luokka				
	I	II	III	IV	V
Traktoriruisku	1	1	1	-	-
Säiliöperävaunu ¹⁾	1/250 ha	1	1	1	-
Kalustoperävaunu ²⁾	1/250 ha	1	-	-	-
Vetokone	1	1	1	1	1
Alkusammutusvesisäiliö ³⁾	2/250 ha	2	1	1	-
Pienoismoottoriruisku ⁴⁾	1/250 ha	1	1	1	1

Vetokoneen saatavuus varmistetaan myös tuotantoseisokkien aikana.

1) Säiliöperävaunun tilavuuden tulee olla vähintään 2500 litraa ja sen on oltava maastokelpoinen:

- paloletkua 39-51 mm 100 m
- sumusuihkuputkia 39-51 mm 2 kpl
- metallisankoja 4 kpl

- jakoliitin 1 kpl
- muunnosliitin 1 kpl
- lapio 1 kpl
- vedenpehmentin 40 litraa

2) Kalustoperävaunu tulee olla varustettu traktorin kytkentävetolaitteella. Kalusto- ja säiliöperävaunuun sijoitettu kalusto sisältyy sammutuskaluston kokonaismääriin.

3) Alkusammutusvesisäiliön tulee olla tilavuudeltaan vähintään 200 litraa ja sen tulee olla varustettu moottorikäyttöisellä pumpulla, sadettajalla varustetulla letkulla ja tyhjenyshanalla. Alkusammutusvesisäiliön tulee kulkea tuotantoyksikön mukana.

4) Pienoismoottoriruiskun tuoton on oltava 200 l/min 300 kPa:n (3 bar) paineella.

Kalustoa voidaan korvata seuraavasti:

- kalustoperävaunu voidaan korvata säiliöperävaunulla edellyttäen, että säiliöperävaunussa on myös kalustoperävaunua vastaava kalustomäärä.
- traktorikäyttöisellä ruiskulla varustettu säiliöperävaunu voidaan korvata kevytmoottoriruiskulla varustetulla säiliöperävaunulla ja erillisellä traktoriruiskulla.
- IV-luokan turvetuotantoalueilla säiliöperävaunu voidaan varustaa kevytmoottoriruiskulla tai traktoriruiskulla (tuotto vähintään 500 l/min 600 kPa:n (6 bar) paineella).

Taulukko 5 Letku- ja armatuurikalusto

Letku- ja armatuurikalusto	Turvetuotantoalueen luokka				
	I	II	III	IV	V
Paloletku 76 mm	600 m	400 m	300 m	100 m	-
Paloletku 39–51 mm	1000 m	600 m	400 m	200 m	100 m
Sumusuihkuputki 39–51 mm	6	4	3	2	1
Jakoliitin	3	2	1	1	-
Muunnosliitin	2	2	2	1	-

Letkukalusto tarkastetaan ja koeponnistetaan viiden vuoden välein 1500 kPa:n (15 bar) paineella. Letkukalusto numeroidaan ja tarkastuksesta sekä koeponnistuksesta pidetään tuotantoaluekohtaista kortistoa.

Taulukko 6 Muu kalusto

Muu kalusto	Turvetuotantoalueen luokka				
	I	II	III	IV	V
Vedenpehmennin	200 litraa	120 litraa	60 litraa	60 litraa	20 litraa
Metallisanko	12	12	6	6	2
Lapio	6	6	4	2	2
Tuotantoaluekartta 1:10 000	10	8	6	4	2
Tuulipussi	1	1	1	1	1
Tuulimittari	1	1	1	1	1

12 Yleinen toimintavelvollisuus ja hälyttäminen

Jokainen, joka huomaa tai saa tietää tulipalon syttyneen tai muun onnettomuuden tapahtuneen tai uhkaavan eikä voi heti sammuttaa paloa tai torjua vaaraa, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä vaarassa oleville, tekemään hätäilmoituksen sekä ryhtymään kykensä mukaan pelastustoimenpiteisiin (Pelastuslaki 3 §). Turvetuotannossa toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa myös valvoville viranomaisille kaikista tulipalotapauksista.

Turvetuotantoalueilta järjestetään mahdollisuus välittömän hätäilmoituksen tekemiseen hätäkeskukseen tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa. Jokaisesta työyksiköstä on viestiyhteys toisiin työyksiköihin tai paikkaan, josta hätäilmoitus hätäkeskukseen voidaan tehdä. Kaikkiin työkoneisiin kiinnitetään selkeä ja näkyvästi sijoitettu hälytysohje. Hälytysohjeessa on tuotantoalueen nimi, haltija, osoitetieto ja tuotantoalueen koordinaatit.

13 Vartiointi

Vartioinnin tarpeellisuuteen vaikuttavat syttymät, tulipalo ja tuulen voimakkuus sekä alueen sääolosuhteet. Käytännön kokemuksiin perustuen, erityisesti tuulen voimakkuuden ollessa 4-10 m/s, tarkkaavaisuutta tehostetaan. Pelastusviranomaisen voi antaa vartioinnin osalta myös tästä poikkeavia ohjeita poikkeavissa olosuhteissa tai palotarkastuksen yhteydessä.

13.1 Tulipalon jälkeinen vartiointi

Turvetuotantoalueilla sammutettu tulipalo syttyy hyvin herkästi uudelleen. Tulipalon jälkeen on järjestettävä jälkivartiointi. Jälkivartiointilla tarkoitetaan tulipalon jälkeistä vartiointia, jonka tulee olla keskeytymätöntä siihen saakka, kunnes voidaan varmuudella todeta, että tulipalo ei syty enää uudelleen. Pelastuslain 32§:n mukaan jälkivartiointi ei kuulu pelastustoimintaan. Turvetuotannossa jälkivartiointista vastaa kohteen haltija.

Haltija on velvollinen huolehtimaan tulipalon jälkiraivauksesta ja – vartiointista sen jälkeen, kun tilanne ei enää vaadi pelastuslaitoksen toimenpiteitä. Ajankohdan ratkaisee pelastustoiminnan johtaja. Pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä pelastuslain 34 §:n 3 momentissa tarkoitettu päätös pelastustoiminnan lopettamisesta ja ilmoittaa siitä kohteen haltijalle. Pyydettyä päätös on vahvistettava kirjallisesti.

13.2 Syttymän jälkeinen vartiointi

Syttymän jälkeen tuotantoalueella suoritetaan keskeytymätöntä vartiointia yhden tunnin ajan ja sen jälkeen alueella järjestetään käyntivartiointia sääolosuhteet huomioiden.

13.3 Työnaikainen vartiointi

Kaikki alueella työskentelevät huolehtivat tuotannon aikana omalta osaltaan palovartiointista. Työvaiheen päätyttyä tuotantokentällä vartiointia suoritetaan vähintään tunti työvaiheen päättymisestä sääolosuhteet huomioiden.

13.4 Tuotantoseisokin aikainen vartiointi

Vartiointin järjestelyistä tuotantoseisokkien aikana huolehditaan. Tuotantoseisokkien aikana järjestetään vartiointi käyntivartiointina sääolosuhteet huomioiden. Varastoaukkojen seurannasta ja vartiointista huolehditaan myös tuotantokauden ulkopuolella.

14 Pelastuslaitoksen valvontatehtävä

Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä (Pelastuslaki 78 §).

Pelastuslaissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä ei enää määritellä palotarkastettavia kohteita, vaan pelastuslaitos määrittelee itse palotarkastettavat kohteet alueella esiintyvien riskien perusteella. Palotarkastusten lisäksi alueen pelastusviranomaisen suorittaa myös asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa velvoitteiden noudattaminen

kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi kohteen haltijan laatiman pelastussuunnitelman perusteella.

Valvottavat kohteet ja toimenpiteet valvonnan suorittamiseksi määritellään valvontasuunnitelmassa, joka perustuu palvelutasopäätökseen ja riskien arviointiin. Valvontasuunnitelmassa määritellään eri kohdetyyppien keskimääräinen palotarkastusten tiheys, jäljempänä tarkastusväli ja siihen vaikuttavat tekijät. Pelastuslaitoksella käytössä oleva valvontasuunnitelma on julkinen.

Kaikille valvontakohteille määritellään tarkastusvälit riskien arviointiin perustuen. Valvonta kohdistuu lainsäädännössä pelastusviranomaisten valvottavaksi määrättyjen säännösten vastaiseen toimintaan, toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä toiminnan tuloksellisuuden seurantaan. Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

Pelastuslaitos voi periä valvontasuunnitelmassa määritellyistä valvontatoimista pelastuslain 96 § mukaisesti maksun. Perittävien maksujen suuruudesta päättää alueen pelastustoimi hyväksymässään taksassa.

14.1 Palotarkastus

Kaikilla perustettavilla turvetuotantoalueilla toimitetaan erityinen palotarkastus ennen tuotantotoiminnan aloittamista.

Turvetuotantoalueiden palotarkastus suositellaan tehtäväksi kerran vuodessa. Mikäli kohteessa asiat ovat keskimääräistä paremmin, tarkastusväliä voidaan pidentää ja vastaavasti, jos asiat ovat keskimääräistä huonommin, tarkastusväliä voidaan lyhentää.

Tarkastusvälin muuttaminen suositellusta perustellaan ja kirjataan palotarkastusohjelmaan tai muuhun sähköiseen muotoon siten, että perusteluita voidaan tarkastella jälkikäteen.

Tarkastusvälin muuttamisen perusteena voivat olla mm. seuraavat seikat:

- havaitut puutteet palotarkastuksilla,
- korjausmääräysten toteutuminen,
- pelastussuunnitelma ja sen päivitykset,
- henkilökunnan koulutus ja harjoitukset,
- yrityksen turvallisuuteen liittyvä laatujärjestelmä ja sen jalkautuminen,
- omavalvonnan arviointi,
- asiakkaan sitoutuminen (korjausmääräysten toteutuminen),
- omaehtoinen varautuminen yli tämän oppaan tason,
- poikkeuksellinen saavutettavuus
- pelastuslaitoksen vaste sekä

- useita viranomaiskäyntejä, poikkeamia, onnettomuuksia, läheltä piti tilanteita samassa kohteessa.

14.2 Palotarkastuskäsitteet

Erityinen palotarkastus

Valvontakäynti, joka tehdään tarkastuskohteeseen ennen käyttötarkoituksen mukaisen tai käyttötarkoitukseltaan olennaisesti muuttuneen toiminnan aloittamista.

Yleinen palotarkastus

Valvontasuunnitelman mukainen määrätyin väliajoin tehtävä alueen pelastusviranomaisen valvontakäynti. Käytetään myös nimikettä määräaikainen palotarkastus.

Jälkitarkastus

Valvontakäynti, jonka alueen pelastusviranomainen tekee valvoakseen aiemmin annettuja korjausmääräyksiä. Jälkitarkastus tehdään korjausmääräysten määräaikojen umpeuduttua, ennen seuraavaa yleistä palotarkastusta.

Liite 1: Turvetuotantoalueen pelastussuunnitelman sisältö

1 Yleistiedot tuotantoalueesta

- tuotantoalueen nimi
- tuotannossa oleva pinta-ala (TA) ja luokka
- alueen tuotantomenetelmät
- tuotantoalueen tuotanto-organisaatioon kuuluvien yhteystiedot
- sammutusorganisaatio, jos eri kuin tuotanto-organisaatio
- tiedot vartiointin järjestelyistä ja vastuista
- pelastussuunnitelman päivitystiedot

2 Onnettomuuksien ehkäisy, oikeat työmenetelmät

- tuulirajat
- aumojen itsesyttymiset
- kipinät työkoneista
- koneiden puhdistus-, huolto- ja korjaustoiminta
- tulityöt
- työ- ja vetokoneille varatut seisontapaikat, muut pysäköintialueet
- alkusammutus- ja sammutuskaluston sijainnit
- henkilöstön koulutus
- tuotantoalueen vartiointi ja tarkkailu

3 Hälytystoiminta

- tuotanto-organisaation henkilöstön sisäinen hälyttäminen
- hätäilmoituksen teko
- lisäavun hälyttäminen lähituotantoalueilta

4 Sammutuskalusto

- sammutuskalusto ohjeen mukaan (taulukko)
- sammutuskaluston hankinnasta vastuussa oleva
- alkusammutusvesisäiliö

5 Sammutusvesi

- säiliöperävaunu
- tuotantoalueen vedenottopaikat, karttaliite
- ehtymätön vesilähde, karttaliite

6 Tiestö, opastus

- osoite, haja-asutusalueen tien nimi
- ajo-ohjeet
- jokaiselle I- IV luokan tuotantoalueelle suunnitellaan ja merkitään karttaan kiinteä tulokynnys. Kynnyksen tulee sijaita ennen tuotantoaluetta olevalla suuremmalla karttatiellä, esim. kantatiellä. Tulokynnyksen osoitetieto tai koordinaatit merkitään pelastussuunnitelmaan.
- pelastuslaitoksen kaluston kantava tie merkitään punaisella
- traktorien käytettävissä olevat tiet merkitään mustalla
- lohko- ja veto-ojien sekä näitä vastaavien ojien ylittämiseksi käytettävissä olevat sillat ja rummut merkitään tuotantoaluekarttoihin
- tuotantoaluekarttaan merkataan tukikohdat (TK), auma-alueet (suorakaide), vedenottoaikat (sininen ympyrä ja teksti)
- pelastussuunnitelmaan liitetään 1:10 000 tuotantoaluekartta ja perustamisilmoituksen kartat 1:20 000 peruskartta ja 1:200 000 mittakaavainen GT-kartta sekä kohteen koordinaatit.

7 Pelastuslaitoksen yhteystiedot